

Endelig skal jeg nævne, at Bestemmelserne i § 31 efter min Opfattelse i utilbørlig Grad ville sætte et Mindretal paa blot eet Medlem i Stand til at modsætte sig nødvendige Driftsforbedringer indenfor Virksomheden og derved paaføre denne ubodelig Skade. Affattelsen af § 31 har i øvrigt bragt mig til at studsé. Der staar der: „Uden Samtykke af alle dem, for hvem Beslutningen er til Skade, kan der ikke tages Beslutning om Udvidelse af Medlemmernes Hæftelse“, altsaa for Eks. om Indførelse af Driftsforbedringer i Virksomhed. Dette er et noget ejendommeligt Udtryk, som vi i øvrigt genfinde i Aktielovens § 72. Hvorledes skal det nemlig paa Forhaand afgøres, hvorvidt tilsigtede Driftsforbedringer ere til Skade for nogen? Saadanne Driftsforbedringer kunde jo dog egentlig snarest tænkes at kunne blive til Skade for Konkurrenterne, og efter Lovforslagets Ordlyd fristes man næsten til at tro, at man skulde have Konkurrenternes enstemmige Tilslutning til saadanne Driftsforbedringer, hvilket selvfølgelig ikke er Hensigten. Men det er, maa jeg bruge Udtrykket, en Pudsighed, der er kommen ind i Loven. Jeg tror da, at baade denne Vending og i det hele Realiteten i § 31 absolut tiltrænger nogen Ændring.

Jeg kunde nævne flere Punkter endnu, som hos mig have vakt afgørende Betænkkeligheder, men jeg skal indskrænke mig til de allerede her fremførte. Og hvis jeg saa paa Grundlag af det saaledes udtalte vil som sidste Led i mine Betragtninger sammenfatte min Dom over det her foreliggende Lovforslag, vil jeg sige, at jeg skal selvfølgelig ikke bestride dets Anvendelighed som brugbart Forhandlingsgrundlag. Der kræves i det hele taget ikke meget for, at et Forslag kan summeres op til at tjene som et brugbart Forhandlingsgrundlag. Jeg tror, at det vil være nemmere at sige, hvad der ikke kan tjene som brugeligt Forhandlingsgrundlag end omvendt, hvad der kan tjene i saa Henseende. I den Forbindelse er der Plads for den Betragtning, at det, naar det kommer til Stykket, egentlig ikke er Startpladsen, der er det afgørende for, hvor Rejsen ender. Men jeg mener unægtelig, at det foreliggende Forslag maa gøres til Genstand

for en nøje Prøvelse, en Revision og Tilskæring, for at Forslaget ikke skal fremtræde som en snævert tilskaaren Tvangsdragt, men som en Lov af et saadant Tilsnit, at den tilsikrer den fornødne Handlefrihed saaledes, at man ikke derved gaar Andelsforeningernes frie Bevægelighed for nær. I denne Samling vil dette Forslag jo neppe kunne forhandles til Ende; men selv i saa Fald, og selv om der skulde gaa baade Vinter og Vaar og næste Sommer med, vil Samfundet dog kunne slaa sig til Rø med, at ogsaa uden en saadan Lov vil Andelsvirksomheden sikkert som hidtil vide at styre sin gode, solide og støtte Kurs. Er der noget Omraade, hvor der efter min Mening maa lovgives med Varsomhed, er det her. Og tillad mig endnu i denne Forbindelse at henpege paa et Moment, som jeg mener nødvendigvis maa holdes for Øje ved denne Sags videre Behandling. Jeg tillod mig i mine indledende Bemærkninger at henpege paa, at det var det mindre Jordbrug, der i Tidernes Løb for den overvejende Del havde taget Ledelsen af Andelsforeningerne i Hænde og i Tidernes Løb ført dem væsentligst frem til deres nuværende Stilling. Talen er her om gennemgaaende dygtige, hæderlige Mænd med klare Hoveder, med Villie og, som Forholdene hidtil have stillet sig, tillige med Evne til at lede Andelsvirksomheden paa en fyldestgørende Maade. Dette blandt andet, fordi de ved at være i fuldt personlig og faglig Kontakt med Andelshavernes store Tal, ved at betragtes og være som Andelshavernes egne blev Samlingstegnet, hvorom Andelshaverne i Tidernes Løb skarede sig med fuld og berettiget Tillid. Men den Dag, vi skabe en Andelslov, der skræmmer disse Mænd bort fra deres hidtidige Virksomhed i Andelssagens Tjeneste, den Dag vi lovfæste en Andelslov af et saadant Tilsnit, at det bliver disse Mænd for trangt, og de føle Stillingen uholdbar baade overfor Lovens Krav og dens Forskrifter, saaledes at de se sig henviste til for andre at vige de Pladser, som netop de vare de rette Mænd til at indtage, den Dag ville vi have handlet ilde med det særlige nationale Andelsprincip, der i Tidernes Løb er blevet som en Hovedhjørnen i vort Samfundsbygning, og den Dag